

Resp. 2^o. Quædam sunt vota quæ rescindere potest uxor, ea scilicet quibus læderetur juri æqualitas quam cum viro suo habet; eam ob causam irritum facere valet votum perfectæ castitatis, quod emitteret maritus: hoc enim votum promissionem includit non reddendi debiti conjugalis, quod exigendi jus non minus habet uxor, quam maritus juxta illud Apostoli: *Mulier sui corporis potestatem non habet, sed vir; similiter autem & vir sui corporis potestatem non habet, sed mulier.* (1. Cor. 7. 4.) Pariter si nimiam abstinentiam vel corporis afflictationem vovisset maritus, quæ ad reddendum debitum conjugale eum impari efficeret, votum illud, tanquam juri matrimoniali contrarium, dirimere posset uxor.

Quæres 3^o. potestne maritus irritum facere votum, quo sine ipsius consensu uxor sese obstrinxisset, de conjugali debito non petendo?

Resp. Non potest juxta sententiam probabilioris magisque receptam. Uxor enim in ea re nullam viro suo infert injuriam, siquidem parata est ad reddendum debitum, quoties id exiget maritus; sed per illud votum renuntiat tantum juri quod sibi proprium est, nempe debitum petendi; quia in re pares sunt uxor & maritus.

Quæres 4^o. an possit maritus vel uxor votum continentiae ex mutuo consensu emissum solvere.

Resp. non posse, quia uterque jure suo cessit, & mutuo consensu vitam cælibem Deo promittit, neuter igitur potestatem habet promissionem Deo sponte factam revocandi: *Votum*, inquit. S. Thomas, *est quidam promissionis contractus inter Deum & hominem; unde cum contractus bonæ fidei inter hominem factus obliget ad necessariam observationem, multò fortius votum quo homo aliquid Deo promittit.* (In 4. dist. 38. q. 1. art. 3. quæstiune. 1. in corp.)



DISSERTATIO III.

De vitiis Religioni oppositis.

VIRTUTI Religionis quæ circa cultum Deo debitum versatur, præsertim opposita sunt superstitio, blasphemia tentatio Dei, sacrilegium, perjurium, simonia. Cum de duobus ultimis opportuniori in loco jam satis dictum fuerit, superest ut de aliis vitiis Religionis vituti oppositis disseramus.

CAPUT PRIMUM.

De Superstitione.

SUPERSTITIO describitur à S. Thoma, *Vitium Religioni oppositum secundum excessum, ... quia exhibet cultum divinum vel cui non debet, vel eo modo quo non debet.* (2. 2. q. 92. art. 1. in corp.)

Variae sunt superstitionis species, nimirum cultus indebitus, idololatria, divinatio, vana observantia, de quibus raptim agendum.

ARTICULUS PRIMUS.

De Cultu indebito & Idololatria.

Cultus indebitus ille est quo Deus aliter ac debemus colitur. Duplex distinguitur; alius *perniciosus*, & alius *superfluous*.

Perniciosus est, cum aliquid falsi significat. Si per cultum exteriorem, ait. S. Thomas, aliquid falsum significetur, erit cultus perniciosus. (2. 2. q. 93. art. 1. in corp.) Talis est cultus quem Deo exhibent Judæi, legis Mosaicæ ceremonias observando: illæ enim Christum venturum significabant, quem jam venisse fides docet. Hoc etiam superstitionis genere peccant, qui falsa miracula, vel falsas revelationes prædicant, aut scriptis commendant; vel qui falsas Reliquias venerantur, aut fidelium venerationi proponunt, circumferunt, aut venditant. Hinc Concilium Tridentinum statuit, *nec novas Reliquias recipiendas, nisi recognoscante & approbante Episcopo, qui simul atque de iis aliquid compertum habuerit, adhibitis in concilio Theologis, & aliis piis viris, ea faciat quæ veritati & pietati consentanea judicaverit. (Sess. 25. in decreto de invocat. Sanct.)* Hoc superstitionis genus, cum sit mendacium in re gravi, nempe in materia Religionis cui maximam infert injuriam, ex genere suo peccatum mortale est.

Cultus superfluus sic describitur à S. Thoma: Quod non pertinet ad dei gloriam, nec ad hoc quod mens hominis feratur in Deum, aut quod carnis concupiscentiæ inordinatæ refrenentur, aut etiam si sit præter Dei & Ecclesiæ institutionem, vel contra consuetudinem communem, . . . totum hoc reputandum est superfluum & supersticiosum. (Ibid. art. 2. in corp.)

Idololatria generatim accepta quodcumque est peccatum mortale, quo scilicet homo finem suum ultimum creatura constituit, eamque suum Deum efficit; siqui dem sua cuique Deus sit dira cupido, ut vel profani cecinere vates. Idololatria autem strictè sumpta & de quâ hic agitur, peccatum est quo divinus honos creaturæ, tanquam Deo exhibetur: quod scelus est atrocissimum, ut sic docet S. Thomas: *Sicut enim in terrena Republica gravissimum esse videtur, quod aliquis hono-*

rem regium alteri impendat, quàm vero Regi; . . . ita in peccatis quæ contra Deum committuntur, quæ tamen sunt maxima, gravissimum esse videtur quod aliquis honorem divinum creaturæ impendat, quia, quantum in se est, facit alium Deum in mundo. (2. 2. q. 94. art. 3. in corp.)

ARTICULUS II.

De Divinatione.

Quæres 1^o. quid divinationis nomine intelligatur, & quæ ejus definitio.

Resp. *Divinationis nomen idem sonat ac divina actio: qui enim superstitionem hanc exercent, id sibi arrogant quod soli Deo proprium est, nempe cordium vel rerum occultarum, au futurarum cognitionem, quam Deus in Scripturis sibi soli vindicat: Ego Dominus scrutans corda & probans renes. (Jerem. 17. 10.)* Idola sic affatur Deus: *Annuntiate quæ ventura sunt in futuram, & sciemus quia dii estis vos (Isa. 41. 23.)* Hic autem agitur de futurorum cognitione quæ viis naturalibus obtineri non possit.

Divinatio definiri potest: inquisitio quâ dæmonis expressè vel implicite invocati auxilio, rerum occultarum cognitio exquiritur. Invocatio enim dæmonis potest esse 1^o. *expressa*, cum disertis verbis imploratur ejus auxilium, ut rem hominibus occultam patefaciat, aut ubi aliquid eo consilio usurpatur, ut dæmon nostris rebus sese immisceat; 2^o. *implicita & tacita*, ut cum aliquis nonnulla quæ mentis humanæ aciem fugiunt scire pertentans, eas adhibet vias quibus ad hujusmodi cognitionem naturaliter perveniri nequit: hæc enim notitia à dæmone tantum expectari potest.

Quæres 2^o. quotuplex sit divinationis species.

Resp. variae sunt divinationis species quarum præcipuas raptim attingemus.

Prima est *Pythonismus*, cum dæmon alicujus viri vel feminae corpus occupans, vocesque per ipse ventrem formans, futura prænuntiat vel aperit occulta. Eos qui foedam hanc superstitionem exercent, sic puniendos jubet Deus: *Vir sive mulier in quibus Pythonicus, vel divinationis fuerit spiritus, morte moriatur; lapidibus obruent eos.* (Levit. 20. 27.)

Secunda, *Oraculum*, ubi consultus dæmon in simulacris & idolis delitescens, futura in speciem prænuntiat, vel occulta indicat.

Tertia, *Vaticinium* cum scilicet dæmon per Pseudo-Prophetas vaticinatur, falsisque vel ambiguis, ut plurimum, responsis incautam plebeculam ludificatur.

Quarta, *Aruspicium* cum spirantia immolarum pecudum exta consulendo, futura præfagire satagunt Aruspices.

Quinta, *Augurium*, quando ex avium garritu, futurorum aut rei cujuslibet occultæ cognitio quæritur.

Sexta, *Auspicium*; quando ex avium pastu, volatu, situ, futura investigantur.

Septima, *Necromantia*, sive dæmonum responsio per mortuos, verè vel in speciem suscitatos loquentium.

Octava, *Chiromantia*, cum inspecta alicujus manu, illi prædicatur (mendaciter sanè) tota vitæ series, quibus casibus sit iactandus, quo moris genere extiguendus, &c.

Nona, *Astrologia, judiciaria*, quæ superstitiosi quidam homines, inspectis siderum motu & situ, futura quæ ex hominum voluntate pendent, prænoscere conantur & quasi certò eventura prænuntiant.

Quæres 3º. an licita sit astrologia judiciaria.

Resp.

Resp. Duplex est astrologia: alia est *naturalis* quæ scilicet homines ex situ, motu, ortu & casu siderum, ea quæ naturaliter contingunt, pluvias, tempestates, eclipfes, portendunt; hanc licitam esse fatentur omnes. Per eam quidem certò prædici queunt effectus qui ex siderum planetarumque situ & conversionibus necessariò consequuntur, ut eclipfes; quoad alia verò prænuntianda, ut tempestates, grandinem, siccitatem, pluviam, serenitatem, vana plerumque est ac inutilis hujusmodi astrologia: quæ enim vis sideribus insita sit nos latet, & si quam habeant, ne prædictum fortiantur effectum obflare possunt venti, vapores, aliæque causæ innumeræ.

Alia astrologia *judiciaria* dicitur, quæ ex siderum & planetarum aspectu, ea præfagiuntur quæ ex hominis libertate pendent, ut matrimonia, dignitates, exitia, mortis genus, &c. Hujusmodi astrologia prorsus illicita est ac superstitiosa: corpora enim cœlestia in liberam hominum voluntatem nihil valent. Iphis vim quamdam naturalem tribuere, quæ in voluntates humanas agant, quid aliud est, quàm liberum hominis arbitrium perimere? futura igitur quæ ab humana libertate suspensa sunt, ex siderum inspectione certò prænuntiari nequeunt: eam idcirco damnarunt Concilia & Patres. Quanta sit inanitas in prædicendis vel conjiciendis ex astorum inspectu hominum moribus, ingenio, actionibus, &c. probat Augustinus (*Lib. 5. de civit. Dei*) ex gemellorum exemplo; ii scilicet, quamvis sub eodem sidere nati, indole, actionibus, professione, mortis genere, & in ceteris ad vitam humanam pertinentibus, plerumque sunt omnino dispares, ut in Esau & Jacob manifestum est.

Quæres 4º. utrum ex avium cantu, volatu, & moribus liceat futura augurari.

Resp. Ubi agitur de quibusdam effectibus qui &

Tom. VI.

A a

causis naturalibus pendent, quales sunt pluvia, tempestates, siccitas, aëris serenitas, huiusmodi futura conjectare licet ex avium garritu, volatu, motibus, qui horum eventuum signa sunt naturalia: cum enim istorum animalium sensus subtiliores sint, quam hominum, aëris varietate afficiuntur vividius. Hinc in usu habent hoc vel illo modo canere, celerius aut lentius, altiùs vel demissiùs volitare, cum imminet quaedam temporum mutationes; ubi v. g. frequentius crocitat cornicula, proximam indicat pluviam.

Ex animalium verò signis portendere futura libera, aut eventus cum quibus nihil habent affinitatis, maximè superstitiosum est. Hinc ira præcipit Deus: *Nec inveniatur in te qui... obser. et... auguria.* (Deut. 18. 10.) Peccant igitur qui aliquid infortunii sibi imminere existimant, si audierint bubonem supra vicinæ domus tectum serè canentem, vespertilionem noctu garrientem, canem certo tempore latrantem, vel lupum ululantem, vel gallinam glocitantem, vel corvum crocitantem, &c.

Quæres 5°. an licitum sit ex lineamentorum in fronte, facie, vel manibus exaratorum inspectione, fortuitos vel liberos eventus, bonamque & malam fortunam præfagire,

Resp. divinationem hanc vanam esse & illicitam superstitutionem: quæcumque enim sit linearum in corporis humani membris extantium dispositio, hæc nihil valet in futura quæ à voluntate nostra pendent; siquidem huc vel illuc pro suo arbitrio sese flectere potest: quin etiam inter corporis lineamenta & fortuitos casus qui libertati humanæ non subijciuntur, nulla prorsus est connexio, nulla proportio; graviter igitur peccant qui circulatoribus nonnullis manus suas ostentant, ut ab iis bonam vel malam fortunam ediscant; tum quia huiusmodi prædictionibus fidem adhi-

bere nefas est; tum quia pravus hominibus iniquam artem profitendi, peccandique occasionem præbent. Hinc Concilium Mediolanense I. sub S. Carolo, sic jubet: *Omniem divinationem.... ex lineamentorum corporis inspectione, ex sortibus.... aliisque rebus quibus per demonum significationem incerta pro certis affirmantur, & hujus generis reliqua, per quæ curiosorum & imperitorum hominum mentes facile decipiuntur, coercant & ej. ciant Ep. copi.* (Tom. 15. Concil. pag. 252.)

Quæres 6°. an licita sit divinatio per sortem.

Resp. illicitam esse sortem *divinatoriam*, quæ scilicet inquiritur rei futuræ vel occultæ cognitio, ut cum ex taxillorum projectu prædicatur quis victoriam sit reportaturus, vel quando ex cribii inversione fures patefacere tentat aliquis. Huiusmodi sorte uti superstitiosum est: nullam enim sive ex rerum natura, sive ex Dei vel Ecclesiæ institutione vim habet futura vel occulta significandi; pactum igitur cum dæmone vel expressum, vel implicitum continet à quo id expectatur. Si tamen ad sortitionem hanc impellat Deus, quod vix unquam existimari debet, tunc licita erit. Quapropter eam licitè adhibuit Josue, ut occultum quo Achan commiserat sacrilegium exploraret. (Jof. 7.)

ARTICULUS III.

De vana Observantia.

Vana observantia nomine intelligitur superstitio quæ ad effectum aliquem obtinendum adhibentur instrumenta vana, inutilia; id est, quæ nullam sive ex natura sua, sive ex Dei aut Ecclesiæ institutione, vim habent id efficiendi quod expectatur

Effectus proinde, si quis inde exoriri possit, occultæ dæmonis operationi tribuendus est.

Vana observantiæ varia sunt nomina, pro variis qui ab ea sperantur effectibus. Nunc *ars notoria*, nunc *sanitatum*, nunc *temporum*, nunc *sacrorum* observantia dicitur.

Quæres 1^o. quandonam vana observantia dicatur *ars notoria*.

Resp. Illud nomen habet, cum adhibetur ad scientiam & cognitiones sine ullo studio comparandas, quasdam scilicet orationes recitando, nonnullas figuras inspiciendo, quædam verba profereundo: quæ omnia nullam habent cum subita scientiæ acquisitione proportionem.

Quæres 2^o. quandonam locum habeat vana observantia *sanitatum*.

Resp. Locum habet, cum ad morbos sanandos vel avertendos, ea usurpantur quibus ad procreandum hunc effectum nulla est virtus congenita. Huiusmodi sunt superstitiosa quædam remedia, quæ animalium vel hominum collo, brachiis, manibus, vel pedibus alligantur, & idcirco gallicè vocantur *ligatures*. De iis, sic pronuntiat Augustinus: *Ad hoc genus (pætorum cum dæmone) pertinent etiam omnes ligaturæ, atque remedia quæ Medicorum quoque disciplina condemnat.* (Li. 2. de Doctr. Christ. cap. 20. n. 36. tom. 3. part. 1. p. 31.) Huiusmodi sunt *talismata*, gallicè *talismans*, opus scilicet sculptile quod sideris sub quo natus est aliquis formam & imaginem exhibet.

Quæres 3^o. quid intelligatur per observantiam *temporum*.

Resp. Hoc nomine significatur superstitio quæ nonnulli dies fausti, vel infauti ita existimantur, ut propterea vel suspendantur, vel penitus omitantur humana negotia, vel actiones quæ aliàs

fierent; qua in re plurimum est superstitiosis: *Dies enim*, inquit S. Chryso'stomus, *bonus & malus est, non quædam sibi propriâ naturâ, sed nostrâ vel diligentia, vel ignavia. Si iustitiam feceris, bonus tibi dies erit; sin peccatum designaveris, malus & supplicii plenus.* (Homil. in eos qui novilunia observant, tom. I. edit. BB. pag. 699.)

Ne tamen inde concludas superstitiosos esse qui in morbis curandis, in agris colendis, in herbis colligendis, in lignis cædendis, tempora observant: juxta consuetum enim naturæ ordinem, certa sunt tempora his omnibus peragendis aptiora; at superstitiosè ægeret qui certum vel hebdomadæ, vel mensis diem eligeret aut rejiceret, quia hic vel ille dies esset *Mercurii*, v. g. aut *Veneris*.

Quæres 4^o. in quo constituta sit observantia *sacrorum*.

Resp. In eo posita est, quod adhibeantur res sacræ ad obtinendos effectus quos operandi vim non habent, sive naturalem, sive divinam, sive ecclesiasticam. Quæ superstitutione laborant qui, vel evangelica quædam verba, vel imagines christi, B. Virginis, Sanctorum, vel horum Reliquias, vel pietatis signa ab Ecclesia approbata, ut *Rosarium* & *Scapulare*, ad collum suspensa gerunt, certò persuasi se hoc præsidio munitos, nec igne, nec aquâ, nec ferro lædendos esse; vel se nunquam sine verâ contritione, aut sine Pœnitentiæ Sacramento morituros; quamvis libidinibus suisque cupiditatibus indulgeant.

Possunt tamen citra superstitutionem fideles, vel quædam Scripturæ verba, vel Sanctorum Reliquias, vel cruces, preces, &c. è collo suspensa deferre, & inde aliquid boni sperare; modo nihil talium aut vanum admisceant; *modò talia suscipiantur aut fiant*, inquit Gerfonius, *non tanquam necessariò efficacia, aut tanquam spes principalis in talibus posita sit, Deo postposito; sed quòd pietas*

fidei per ista nutritur & augetur, & exaudiri mereatur; secus ubi fides læditur, & divina lex violatur. (Tract. de errorib. circa artem magicam, diſc. 3. tom. I. ultim. edit. pag. 215.)

CAPUT II.

De Blasphemia.

BLASPHEMIA est contumeliosa in Deum locutio. Jam vulgò blasphemia non accipitur, inquit Augustinus, nisi mala verba de Deo dicere. (Lib. de moribus Manichæorum, cap. II.) Hæc autem locutio vel externa est ac ore prolata, vel interna sive in animo, ut quando dixit insipiens in corde suo: non est Deus. (Psal. 13. I.)

Quæres 1º. quotuplici modo committatur blasphemia.

Resp. 1º. Locum habet blasphemia, cum Deo tribuitur quidpiam indecori, & à summâ ejus perfectione alieni, ut si quis Deum injustum esse, improvidum, crudelem, autorem peccati, vel scelerum nostrorum inscium affirmaverit: tales sunt impii qui dixerunt: Non videbit Dominus, nec intelliget Deus Jacob; (Psal. 93. 7.) tales sunt etiam qui apud Malachiam Deum injustitiæ accusant: Vanus est qui servit Deo; & quod emolumentum, quia custodivimus præcepta ejus? (Cap. 3. 14.)

Resp. 2º. In blasphemiam incurrit qui creaturæ adscribit, Deoque subtrahit quod ad eum solum pertinet; cujus blasphemix rei fuerunt 1º. Sennacherib qui suis victoriis gloriabatur & insolescebat, quasi eas propriâ virtute & fortitudine, non autem Dei præsidio retulisset; (Isa. 37.) 2º. qui superbiebant dicentes: manus nostra excelsa,

& non Dominus, fecit hæc omnia. (Deut. 37. 27.) 3º. Libidinosi illi amantes qui mulierculas deas vocitant, blasphemant corde & ore, corde quidem, qui eas impensius quam Deum amant & colunt; ore autem, quia Dei nomen quod nulli creaturæ competit, illis attribuant.

Resp. 3º. eum etiam blasphemix reum esse, qui per invidiam, per malitiam, per obstinationem dæmoni tribuit miracula, quorum autorem esse solum Deum manifestum est. Hoc fuit Phariseorum crimen qui, cum viderent Christum dæmonia ejicientem, dixerunt: Hic non ejicit dæmones, nisi in Beelzebub principe dæmoniorum. (Matth. 12. 4. 24.) Hujusmodi peccatum vocat Christus blasphemiam in Spiritum Sanctum.

Quæres 2º. quale peccatum sit blasphemia.

Resp. peccatum est mortale in quacumque materia: quælibet enim in Deum contumelia, cum summam ipsius majestatem directè deprimat, gravem Deo injuriam infert. Hinc ea divina lex: Qui blasphemaverit nomen Domini, morte moriatur. (Levit. 24. 16.) Hinc illud S. Hieronymi: Nihil horribilius blasphemiam quæ ponit in Excelsum os suum. (Lib. 7. in Isa. cap. 18. tom. 3. pag. 180.) Crimen est juxta S. Augustinum perjurio gravius: Pejus est, inquit, blasphemare, quam pejerare; quoniam pejerando falsa rei adhibetur testis Deus; blasphemando autem de ipso falsa dicuntur Deo. (Lib. contra mendacium, cap. 19. n. 39. tom. 6. pag. 472.)



CAPUT III.

De tentatione Dei

TENTARE, ait S. Thomas, est propriè experimentum sumere de eo qui tentatur; sumimus autem experimentum de aliquo, & verbis, & factis. (2. 2. q. 97. art. 1. in corp.) Tentare ergo Deum, nihil aliud est quàm aliquid sine causa legitima dicere vel agere, ad experiendam divinam potentiam, bonitatem, vel aliam Dei perfectionem, insolito quodam effectu; si quis v. g. miraculum eâ mente postulet, ut omnipotentiam divinam exploret; aut si in apertum periculum sese coniciat, ut experiatur an Deus illum liberare velit. Tentatur etiam Deus, cum aliquid ab ipso expectamus, neglectis ommissisque viis, quibus juxta consuetum providentiæ ordinem nos uti jubet, ut quidpiam assequamur. Tentant, v. g. Deum qui veniam se consecuturos sperant, dum pœnitentiam respuunt, & Sacramentorum usum negligunt; qui in seipse sibi blandiuntur Deum quod ab ipso petunt concessurum esse, cum sine ulla animi præparatione eum precantur: *Ante orationem præpara animam tuam, & noli esse quasi homo qui tentat Deum;* (Eccli. 18. 23.) demum qui sperant Deum ea quæ vitæ sunt necessaria ipsis subministraturum, quando pro iis acquirendis nullum suscipiunt laborem.

Deum tamen tentare non censeretur, qui legitimam ob causam rem intantum & miraculum postularet; si quis, v. g. gravissimâ urgeretur necessitate, ex qua sese expedire non posset, nisi singulari quodam Dei auxilio, Deum in iis rerum angustiis non tentaret, si ab eo insolitam opem

deposceret, in divina voluntate humiliter acquiescendo. Ita factum legimus à pio Rege Josaphat: ratus enim hostium qui in Israëlitas irruerant multitudini se non posse resistere, Deum oravit ut suam omnipotentiam singulari quodam erga populum suum auxilio demonstraret: *In nobis quidem non est tanta fortitudo, ut possimus huic multitudini resistere, quæ irruit super nos; sed cum ignoramus quid agere debeamus, hoc solum habemus residuum, ut oculos nostros dirigamus ad te.* (Lib. 2. Paralip. 20. 12.) Sic etiam videntes Discipuli Christi, quàm contumaciter legis evangelicæ prædicationi obstarent Sacerdotes & Judæorum Primates, à Deo postulârunt ut verbi divini ministerium miraculis confirmaret: *Da servis tuis cum omni fiducia loqui verbum tuum, in eo quod manum tuam extendas ad sanitates, & signa, & prodigia fieri per nomen sancti Filii tui Jesu.* (Act. 4. v. 29, & 30.)

Tentatio Dei ex natura sua peccatum est mortale. In eo quippè gravis est audacia & irreverentia, quod vilis creatura existimet Deum providentiæ suæ leges pro illius nutu & arbitrio immutaturum, & miracula operaturum esse. Hinc ita vetat Deus: *Non tentabis Dominum Deum tuum.* (Matth. 4. 7.) Potest tamen esse veniale dumtaxat peccatum in eo qui, nec intendit, nec cogitat actionem suam ad tentationem Dei pertinere.

CAPUT IV.

De Sacrilegio.

SACRILEGIUM est rei sacræ, sive cultui divino consecratæ violatio, id est, injuriosa tractatio. *Omne illud,* inquit S. Thomas, *quod ad irreve-*

rentiam rerum sacrarum pertinet, ad injuriam *Dei* pertinet, & habet sacrilegii rationem. (2. 2. q. 99. art. 1. in corp.) Triplex autem est sacrilegii genus. Primum est injuria personæ sacræ, nimirum Clerico, Religioso, Sanctorum irrogata, quod variis modis contingere potest; si, v. g. personæ sacræ violenter percutiantur, vel si quis sacris Ordinibus initiatus, aut Religionem professus, contra castitatis votum peccet: cujusque enim voti violatio sacrilegium est, quia per votum res Deo peculiariter consecratur, & idcirco nefas est eam in alios usus impendere.

Secunda sacrilegii species locum sacrum spectat, ad eamque pertinet quidquid contra reverentiam locis sanctis debitam perpetratur; qualia sunt infractio vel incendium Ecclesiæ, eversio altaris, homicidium, & illicita sanguinis effusio, furtum, mercatus, deambulationes, confabulationes, quæ fiunt in templis: hæc enim omnia reverentiæ loco sacro debitæ adversantur. Qui actibus merè internis in loco sacro peccant, sacrilegium non committere sententia est communis, quia hujusmodi actibus non violatur loci sanctitas. Hanc autem opinionem non omnino certam esse ait *Concina*. Cur enim instituta sunt templa? nonne ut in iis Deum speciali cultu adoremus, non externo tantum, sed potissimum interno, utque Deum non minus animo quam corpore colamus? Cur ergo qui animum vitiosis actibus internis in loco sacro polluit, ab omni sacrilegio erit immunis?

Tertia sacrilegii species est violatio rei sacræ, à persona & loco distinctæ. In hujusmodi sacrilegium incurrunt, qui Sacramenta indignè administrant aut recipiunt; qui Sanctorum imagines aut Reliquias; qui vasa, vestes & ornamenta sacris peragenda destinata, in usus profanos detorquent; qui bona mobilia vel immobilia Ecclesiæ dedicata usurpant, vel injustè retinent. Ad illud sacrilegium revocatur Scripturæ sacræ abusus, quo scilicet

divinum verbum ad scurrilia, profana, fabulosa, vana convertitur & adhibetur.

Sacrilegium peccatum est ex genere suo mortale; cum enim res sacræ cultui divino sint mancipatæ, violari non possunt, quin ipse Deus contemni censetur. Id etiam colligitur ex pœnis contra quosdam sacrilegos constitutis. Per legem civilem capite, & per legem ecclesiasticam excommunicatione aliquando plectuntur. Potest tamen sacrilegium esse veniale tantum propter materiæ levitatem, ut si quis in loco sacro unum duntaxat assem surriperet, vel nonnisi raptim confabularetur. Cum autem eo gravius sit, quo sanctior est res sacræ quæ violatur, in confessione exprimendum est quæ in re commissum fuerit.

